

האם אדם שנהג תחת השפעת אלכוהול זכאי לכיסוי ביטוחי בגין נזקים שנגרמו בעקבות התאונה? / עו"ד רינת דמרי פרי

פוליסה לביטוח רכב מפני נזקי רכוש הינה פוליסה "תקנית", משמעות הדבר היא שתנאיה הבסיסיים נקבעו על ידי המחוקק (תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), תשמ"ו-1986), כאשר חברת הביטוח רשאית להרחיב את הכיסוי הביטוחי המפורט בפוליסה התקנית, אך אינה רשאית לגרוע ממנו.

פרק ג' לפוליסה התקנית מפרט את החריגים לחבות חברת הביטוח. אחד מהחריגים מתייחס ל: **"אבדן או נזק שנגרמו בשל היות נהג הרכב נתון להשפעת סמים מסוכנים כהגדרתם בפקודת הסמים המסוכנים"**.

למרות שלשון החריג לא מזכירה כלל נהיגה תחת השפעת אלכוהול, חברות הביטוח מפרשות חריג זה באופן רחב, ודוחות כיסוי ביטוחי במקרים בהם התאונה אירעה בעת שנהג הרכב המבוטח היה תחת השפעת אלכוהול.

בתי משפט השלום והמחוזיים שדנו בתביעות במסגרתן נדחה כיסוי ביטוחי עקב נהיגה תחת השפעת אלכוהול לא הפגינו חזית אחידה בהתייחס לשאלה האם נהיגה תחת השפעת אלכוהול פוטר את חברת הביטוח מחבות. בחלק נכבד מפסקי הדין שעסקו בסוגיה נקבע כי נהיגה תחת השפעת אלכוהול פוטר את חברת הביטוח מחבותה באופן מלא (ר' לדוגמא ת"א 172514/02 אי.אי.גי **ביטוח זהב בע"מ נ' שלומוב**) או באופן חלקי ובהתאם לשיעור תרומתו של הנהג לקרות התאונה (ר' לדוגמא ת"א 4729/01 **נוה חן נ' הכשרת היישוב חברה לביטוח בע"מ**).

השאלה האם ניתן לפרש את החריג לכיסוי הביטוחי המתייחס לנהיגה תחת השפעת סמים מסוכנים ככולל גם מקרה בו נהג המבוטח תחת השפעת אלכוהול, נדונה על ידי בית המשפט העליון לראשונה לפני מספר חודשים ברע"א 2843/18 **הכשרה חברה לביטוח בע"מ נ' ישראל פוליקוב**.

במסגרת פסק הדין בחן בית המשפט העליון את לשון החריג, שכמפורט לעיל- אינו כולל ולו ברמיזה את המילה אלכוהול, וערך דיון נרחב ברציונל העומד בבסיס הפוליסה התקנית- הגנה על המבוטחים מפני כוחן של חברות הביטוח- ובעובדה כי בהתאם לסעיף 4 לתקנות הפיקוח, אין באפשרות חברת הביטוח לגרוע מהכיסויים המפורטים בפוליסה התקנית.

על בסיס האמור לעיל קבע בית המשפט העליון כי **אין לראות בנזק שנגרם על ידי נהג הנתון להשפעת אלכוהול כמוחרג מגדר הכיסוי הביטוחי**.

בית המשפט העליון לא הסתפק בפרשנות המצמצמת של החריג, ודחה את טענת חברת הביטוח לפיה במקרים בהם נהג הרכב היה תחת השפעת אלכוהול יש להפחית את חבות באופן יחסי נוכח תרומתו של הנהג לקרות התאונה. לקביעת בית המשפט העליון, תוצאה זו עולה בקנה אחד הן עם לשון הפוליסה, שלא כוללת הוראה המטילה על המבוטח חובת זהירות, והן עם המדיניות המשפטית הראויה. בהתייחס למדיניות המשפטית הראויה, הביע בית המשפט חשש כי הכרה בחובת מבוטח שלא לנהוג באופן רשלני הגם שהדבר לא צוין כתנאי לחבות בפוליסה עלול להוביל לריבוי התדיינות ומדרון חלקלק בגדרו מבטחים רבים יטענו שיש לפטור אותם מחבות עקב התנהגויות רשלניות שונות של נהגים, כגון נסיעה ברמזור אדום, עקיפה בסמוך לקו הרחבה רציף וכדו', כאשר

ככל שטענות אלו יתקבלו עשוי מוסד "ביטוח הרכב" לאבד מכוחו באופן משמעותי וגן לגלגל את העלויות לצדדים שלישיים, כגון נפגעי התאונות .

בסיפא לפסק הדין הביעה העבירה השופטת וילנר מסר לחברות הביטוח, וציינה כי עבירת הנהיגה בשכרות, הינה רעה חולה שיש למגרה, אלא שהכלים הנכונים להתמודדות עם עבירה זו הם בגדר הדין הפלילי ולא בגדרי דיני הביטוח, אשר נועדו לפצות צדדים שלישיים תמי לב.